

Biodiversiteit

Highlights

- Biodiversiteitsverlies is één van de grootste risico's voor onze economie en samenleving, dit stellen onder andere het World Economic Forum, De Nederlandsche Bank en het Planbureau voor de Leefomgeving.
- Beleggingsportefeuilles zijn blootgesteld aan fysieke, transitie- en reputatierisico's door het verlies van biodiversiteit. Zo hebben Nederlandse financiële instellingen wereldwijd voor ruim 500 miljard euro aan bedrijven gefinancierd die afhankelijk zijn van biodiversiteit.
- Achmea IM zet zich actief in voor het behoud en de verbetering van biodiversiteit via haar beleggingsfondsen en door samenwerking, beleidsvorming, engagement, ESG-integratie en uitsluitingen.
- Achmea IM wil dit werk aan biodiversiteit verder uitbreiden, door:
 - uiterlijk in 2023 de biodiversiteitsimpact van onze beleggingen meten, om zo concrete doelen te stellen die de negatieve impact op biodiversiteit beperken en de positieve impact vergroten.
 - met nog meer klanten krachten te bundelen om beleid op biodiversiteit te maken, de bijbehorende risico's voor de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en mee te nemen in beleggingsbeslissingen en de mogelijkheden te onderzoeken om te investeren in biodiversiteitsbehoud en -herstel.
 - meer en langdurige engagement te voeren met ondernemingen die een grote negatieve impact hebben op biodiversiteit. Dit zetten we, indien nodig, kracht bij via stemmen en uitsluiten.

AUTEURS

Vicky van Heck,
Adviseur MVB

Arthur van Mansvelt,
Engagementspecialist MVB

Als soorten verdwijnen, raken ecosystemen uit balans en komt het voortbestaan in gevaar.

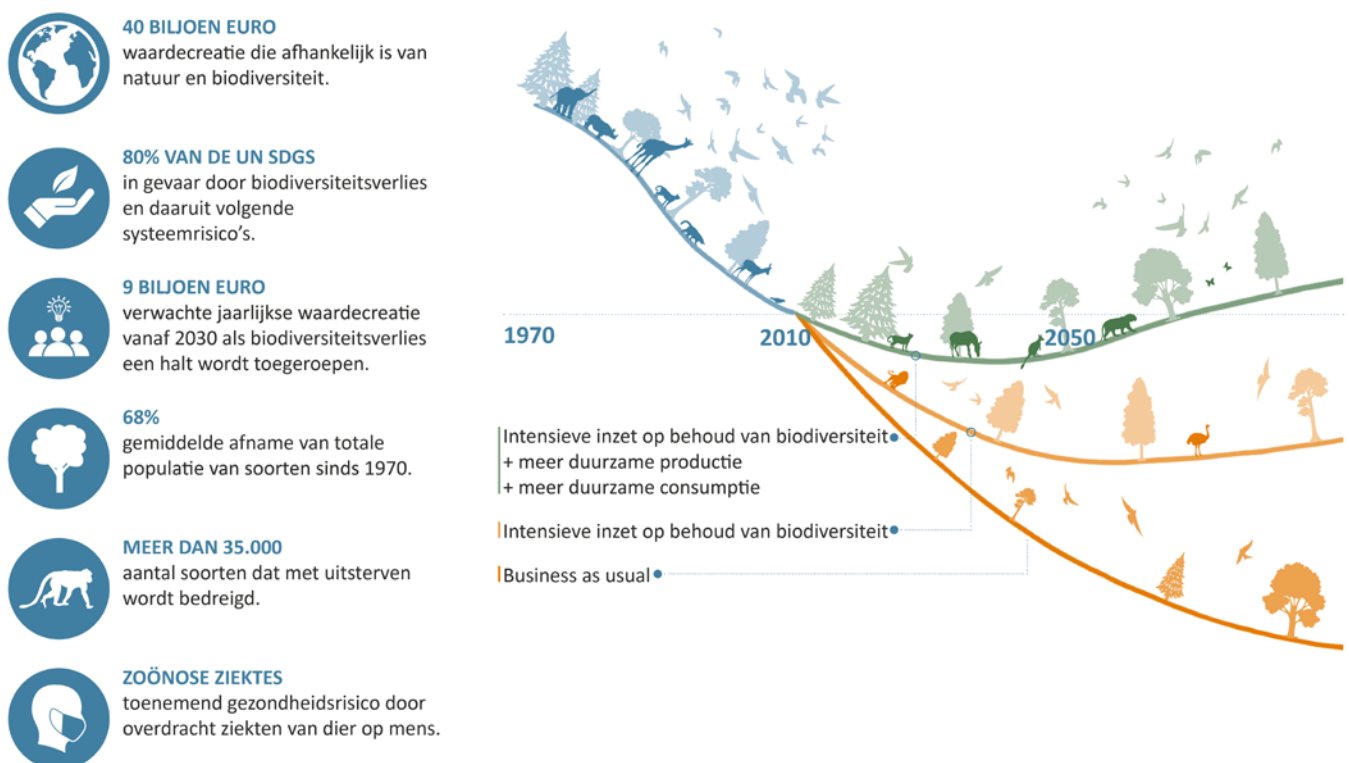
Biodiversiteitverlies raakt onze samenleving én economie

Biodiversiteit gaat hard achteruit

Al decennialang gaat het aantal plant- en diersoorten en hun leefomgevingen achteruit. Het tempo van dit verlies aan biodiversiteit is zorgwekkend en heeft een zware impact op onze samenleving als de huidige trend niet wordt doorbroken. Dit blijkt uit verschillende recente wetenschappelijke publicaties. Zo publiceerde het door de Verenigde Naties ondersteunde Intergouvernamenteel Platform voor Biodiversiteit en Ecosysteemdiensten (IPBES) in 2019 een rapport dat laat zien dat circa 1 miljoen plant- en diersoorten in de komende jaren verloren dreigen te gaan. Dat is meer en sneller dan ooit tevoren¹.

Onlangs stelde het World Economic Forum dat biodiversiteitsverlies en de instorting van ecosystemen het derde grootste wereldwijde risico is, na uitgebleven klimaatactie en extreme weersomstandigheden². Ook De Nederlandsche Bank (DNB) en het Planbureau voor de Leefomgeving (PBL) benadrukten al eerder het belang van biodiversiteit als de basis voor (menselijk) leven. Zij noemen het verlies aan biodiversiteit door menselijk handelen als één van de grootste risico's voor onze economie en samenleving.

Figuur 1: Biodiversiteit in gevaar

Bron: Leclère et al, Nature, 2020, A. Islaam Int. Inst. for Applied Systems Analysis (IIASA), Citi Research & Global Insights

¹ IPBES (2019), Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/>

Naast de overduidelijke esthetische waarde, vertegenwoordigt de natuur een economische waarde.

Onderzoek uit 2020³ laat zien dat de trend van biodiversiteitsverlies nog wel te keren is. Volgens deze onderzoekers is daarvoor een ambitieus, geïntegreerd en alomvattend pakket van maatregelen nodig om de groeiende menselijke populatie te voeden en tegelijkertijd de wereldwijde trends op het gebied van biodiversiteit als gevolg van habitatconversie te keren. Dit pakket maatregelen vraagt urgente actie op twee gebieden:

- meer inspanningen voor natuurbehoud en –herstel.
- transformatie van het wereldwijde voedselsysteem om de behoefte aan landbouwgrond te verminderen (meer duurzame landbouw, minder voedselverspilling en een lager aandeel dierlijke producten in consumptie).

Zonder biodiversiteit kunnen we niet overleven

De natuur op aarde floreert dankzij de diversiteit van levende organismen. De planten, dieren en organismen die in een bepaald gebied leven zijn onderling afhankelijk van elkaar. Samen vormen zij ecosystemen, zoals bijvoorbeeld oerwouden, koraalriffen of rivierdelta's. In een ecosysteem is de balans tussen de soorten van groot belang. Als die balans goed is, kan een ecosysteem duurzaam voor de mens waardevolle producten produceren. Denk hierbij aan voedselgewassen, vlees en vis, maar ook katoen voor kleding en bouwstoffen zoals hout en zand. Als de biodiversiteit afneemt en soorten verdwijnen, raken ecosystemen uit balans en raakt het voortbestaan van het ecosysteem in gevaar. Daarmee zal ook de productiviteit van het ecosysteem afnemen of zelfs helemaal verdwijnen. Hierdoor komt het overleven van steeds meer soorten, en dus ook van de mens, in gevaar.

Gezonde ecosystemen hebben grote economische waarde

Biodiversiteit is ook van belang voor de economie. Ecosystemen zijn essentieel om de productie van onze grondstoffen in stand te houden. Zo is ongeveer driekwart van de 107 wereldwijd meest gebruikte voedselgewassen, waaronder groenten, fruit, cacao en amandelen, in meer of mindere mate afhankelijk van dierlijke bestuiving.⁴

Maar ook water en een schone en vruchtbare bodem zijn nodig om gewassen te laten groeien. Gezonde ecosystemen vertegenwoordigen hiermee een grote economische waarde. Hoewel het exact berekenen van die waarde zeer complex is, stellen onderzoekers dat de waarde van ecosystemendiensten meer dan 40 biljoen euro bedraagt. Biodiversiteitsverlies vormt dus een groot economisch risico dat erg belangrijk is voor de financiële sector. Niet alleen vanwege de mogelijke consequenties van biodiversiteitsverlies, maar ook omdat de sector bijdraagt aan verlies van biodiversiteit, via de ondernemingen die ze financiert of waarin ze belegt.

Belangrijkste oorzaken biodiversiteitsverlies

Volgens het IPBES zijn de vijf belangrijkste oorzaken van biodiversiteitsverlies het gevolg van menselijk handelen⁵:

1. (Verandering in) landgebruik
2. Klimaatverandering
3. Vervuiling
4. Overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen
5. Invasieve soorten

Bij landgebruik en verandering in landgebruik kan gedacht worden aan ontbossing. Dit gebeurt nu bijvoorbeeld op grote schaal voor de productie van palmolie en soja. Ook intensieve landbouw, door bijvoorbeeld lang achter elkaar hetzelfde gewas te verbouwen, valt hieronder. Hierdoor raakt de bodem uitgeput. Daarnaast zijn klimaatverandering en de achteruitgang van biodiversiteit sterk met elkaar verbonden. De opwarming van de aarde heeft een desastreus effect op onze natuur. Door bijvoorbeeld veranderingen in weerspatronen en de verzuring van de oceaan worden ecosystemen zoals bossen en koraalriffen bedreigd. Het is goed om klimaatverandering en biodiversiteit in samenhang met elkaar te bekijken en dit wordt ook al veel gedaan. Op die manier kunnen we acties ondernemen die op beide onderwerpen een positief effect hebben.

Vervuiling is een andere belangrijke oorzaak. Bijvoorbeeld door het overmatig gebruik van plastics zonder adequate afvalverwerking of door het lozen van chemisch afval in rivieren. Overexploitatie van natuurlijke hulpbronnen gebeurt bijvoorbeeld door ontbossing of mijnbouw. Invasieve soorten worden vaak geïntroduceerd door de mens of door klimaatverandering, in een ander dan hun oorspronkelijke leefgebied, en vervangen daarmee lokale soorten. De biodiversiteit neemt hierdoor af.

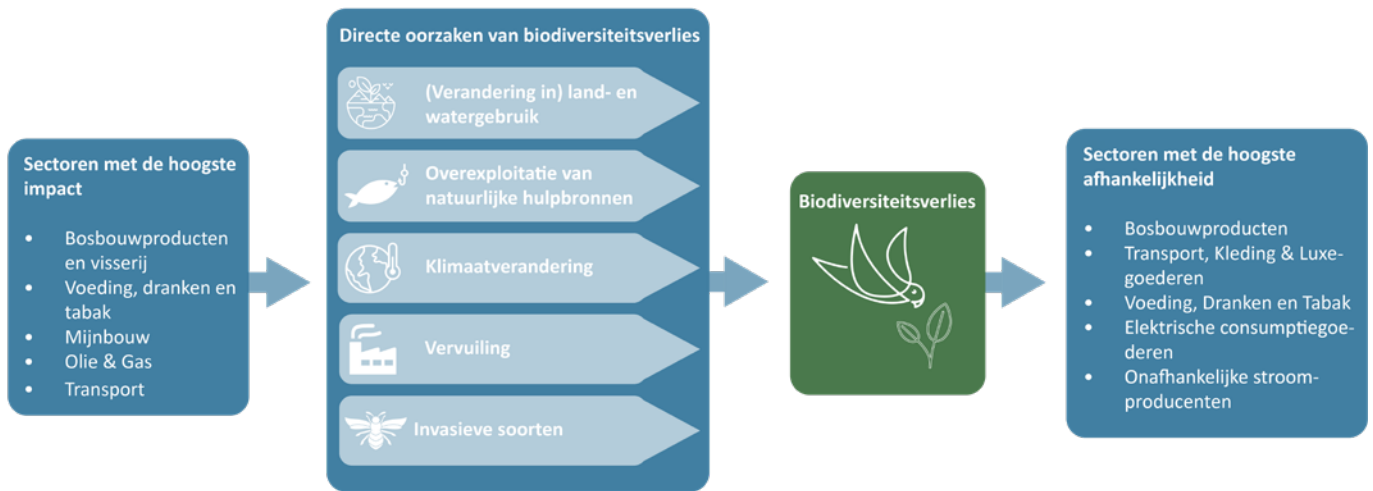
² WEF (2022), Global Risks Report 2022- <https://www.weforum.org/reports/global-risks-report-2022>

³ Leclère, D., Obersteiner, M., Barrett, M. et al. (2020) Bending the curve of terrestrial biodiversity needs an integrated strategy in Nature 585- <https://doi.org/10.1038/s41586-020-2705-y>

⁴ UNEP-WCMC, & NCFA (2018), Exploring Natural Capital Opportunities, Risks and Exposure Database- <https://encore.naturalcapital.finance/en/>

⁵ IPBES (2019), Global Assessment Report on Biodiversity and Ecosystem Services of the Intergovernmental Science-Policy Platform on Biodiversity and Ecosystem Services- <https://www.un.org/sustainabledevelopment/blog/2019/05/nature-decline-unprecedented-report/>

Figuur 2: De oorzaken van biodiversiteitsverlies

Bron: Citi GPS: Global Perspectives & Solutions July 2021

Ondernemingen en biodiversiteit: een tweezijdige relatie

De relatie tussen het handelen van ondernemingen en biodiversiteit is tweezijdig. Er zijn ondernemingen waarvan het handelen direct leidt tot verlies van biodiversiteit, door bijvoorbeeld één van de vijf eerder genoemde oorzaken. Dit zijn bijvoorbeeld ondernemingen die bos kappen om landbouw te bedrijven of mijnbouwondernemingen die mijnen ontginnen waarvoor kwetsbare natuur moet wijken en watervervuiling een groot risico is. Ook de olie- en gasector en nutsbedrijven hebben negatieve impact op biodiversiteit door het veroorzaken van klimaatverandering.

Tegelijk zijn er ondernemingen die afhankelijk zijn van biodiversiteit en waarvoor biodiversiteitsverlies een risico is. Dit geldt voor alle sectoren die natuurlijke grondstoffen gebruiken. Een aantal sectoren heeft zowel negatieve impact op, als afhankelijkheid van biodiversiteit. Voorbeelden zijn de visserij die met overbevissing het eigen voortbestaan bedreigt en landbouwondernemingen die met hun manier van werken de biodiversiteit, en daarmee hun eigen productiecapaciteit ondergraven.

“Voor mij is biodiversiteit het geheel van alle levende soorten in de natuur die samen ecosystemen in stand houden. Deze ecosystemen zorgen voor schoon water, zuivere lucht en voedsel voor alles wat op aarde leeft. Ze zijn van doorslaggevend belang voor de natuurlijke balans op aarde.

Arthur van Mansvelt, Engagement Specialist MVB.

De visserij bedreigt met overbevissing het eigen voortbestaan.

Biodiversiteitsverlies heeft grote financiële gevolgen voor beleggingsportefeuilles⁶

Bedrijven met negatieve impact op biodiversiteit

Pensioenfondsen en andere beleggers investeren in bedrijven die zowel afhankelijk zijn van biodiversiteit als die een negatieve impact hebben op biodiversiteit. Dit kan direct via hun productieprocessen of indirect via de keten, bijvoorbeeld in de voedingsmiddelen- of kledingindustrie. Nederlandse financiële instellingen hebben wereldwijd voor EUR 510 miljard bedrijven gefinancierd met een hoge of zeer hoge afhankelijkheid van één of meerdere ecosysteemdiensten. Ook grondstoffen-, infrastructuur- en vastgoedinvesteringen kunnen negatieve impact op biodiversiteit hebben, net als overheden. Afname van biodiversiteit heeft zodoende grote financiële gevolgen voor beleggers.

Planten, dieren en organismen zijn onderling afhankelijk van elkaar, samen vormen zij ecosystemen.

DNB onderscheidt drie soorten risico's:

1. Fysieke risico's

Investeerdere worden blootgesteld aan fysieke risico's doordat bedrijven afhankelijk zijn van biodiversiteit. Circa 36% van de door DNB onderzochte Nederlandse institutionele beleggingsportefeuilles heeft een hoge of zeer hoge afhankelijkheid van één of meerdere ecosysteemdiensten. Dit betreft onder andere de beschikbaarheid van voldoende grond- en oppervlakte water, gewassen en bestuiving.

2. Transitierisico's

Veranderende consumentenvoorkeuren en wet- en regelgeving, waarbij biodiversiteit een belangrijkere positie inneemt, dwingen ondernemingen te verduurzamen.

Dit vormt een risico voor ondernemingen met een relatief hoge negatieve impact op de biodiversiteit die niet snel kunnen of willen verduurzamen, zoals bedrijven die opereren in gebieden met hoge biodiversiteitswaarde, die een beschermde status krijgen.

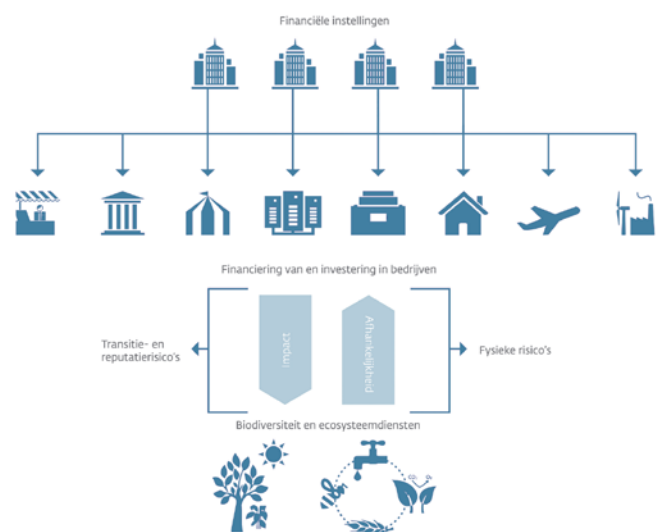
3. Reputatierisico's

Er kan sprake van reputatierisico zijn als de negatieve impact op biodiversiteit leidt tot reputatieschade voor een onderneming of haar financiers. Denk hierbij bijvoorbeeld aan bedrijven die bijdragen aan grootschalige ontbossing of vervuiling.

Investeren in biodiversiteitsherstel biedt ook kansen

Beleggers kunnen via investeringen bijdragen aan biodiversiteitsherstel ('bending the curve'), bijvoorbeeld door herstel van natuur en herbebossing. Er komt steeds meer aandacht voor deze positieve impact. Er wordt gewerkt aan specifieke fondsen en indices gericht op positieve impact op biodiversiteit. Bovendien gaan vanaf 1 januari 2023 criteria voor positieve biodiversiteitsinvesteringen gelden via de Europese Taxonomie, een lijst met activiteiten die Europa als 'duurzaam' beschouwd. De beschikbaarheid van deze lijst, kan het investeren in positieve impact op biodiversiteit verder versnellen.

Figuur 3: Relatie tussen de financiële sector, de economie en biodiversiteit en ecosysteemdiensten

Bron: DNB (2020), *Biodiversiteit en de financiële sector: een kruisbestuiving?*

⁶ DNB (2020), *Biodiversiteit en de financiële sector: een kruisbestuiving?* -

<https://www.dnb.nl/algemeen-nieuws/2020/biodiversiteit-en-de-financiele-sector-een-kruisbestuiving/>

Achmea IM zet zich in voor behoud en verbetering van biodiversiteit

Een biodiversiteitsaanpak is nodig en urgent, ook voor beleggers. Achmea IM zet zich actief in voor het behoud en de verbetering van biodiversiteit via haar beleggingsfondsen en door samenwerking, engagement, ESG-integratie en uitsluitingen. Zo voeren we engagement met de voedsel- en landbouwsector om de negatieve impact op biodiversiteit te beperken en sluiten we bedrijven uit die biodiversiteitsnormen schenden. Ook gebruiken we biodiversiteitsdata voor de sturing in onze fondsen (zie ook het tekstkader “Beleggen voor biodiversiteitsbehoud in de praktijk”). Samen met onze klanten maken we beleid en zetten we concrete stappen in de beleggingen.

Tegelijkertijd zijn we er van overtuigd dat we nog meer kunnen doen. We zullen ons daarom ook in de nabije toekomst hard maken voor het behoud en de verbetering van biodiversiteit door:

1. uiterlijk in 2023 de biodiversiteitsimpact van onze beleggingen te meten, om zo concrete doelen te stellen om de negatieve impact op biodiversiteit te beperken en de positieve impact te vergroten.
2. met nog meer klanten krachten te bundelen om beleid op biodiversiteit te maken, de bijbehorende risico's voor de beleggingsportefeuille in kaart te brengen en mee te nemen in beleggingsbeslissingen en de mogelijkheden te onderzoeken om te investeren in biodiversiteitsbehoud en -herstel.
3. meer en langdurige engagement te voeren met ondernemingen die een grote negatieve impact hebben op biodiversiteit. Dit zetten we, indien nodig, kracht bij via stemmen en uitsluiten.

“Als wereldwijde belegger voelen wij ons medeverantwoordelijk voor het biodiversiteitsverlies dat de mens veroorzaakt. We zijn echter ook in staat om bij te dragen aan het keren van deze trend. Onze huidige acties en doelen zien wij als een startpunt voor nog meer en specifiekere inzet voor behoud en herstel van biodiversiteit, samen met onze klanten.”

Vicky van Heck, Adviseur MVB.

Biodiversiteitsimpact meten

Achmea IM gaat de impact van haar eigen aandelen- en bedrijfsobligatiefondsen op het verlies van biodiversiteit in kaart brengen. Ook willen we samen met onze klanten hiermee aan de slag. We kijken hierbij niet alleen naar de grootste negatieve impact, veroorzaakt door de ondernemingen waarin we beleggen, maar ook naar de fysieke – en transitierisico's. Daarnaast willen we de positieve impact onderzoeken, om die vervolgens te kunnen versterken. Om dit te kunnen doen, hebben we betere en meer gegevens nodig. Achmea IM heeft zich daarom aangesloten bij de [Finance for Biodiversity Pledge](#) en het [Partnership for Biodiversity Accounting Financials \(PBAF\)](#). Ook volgen we het werk van de [Taskforce for Nature Related Disclosures \(TNFD\)](#) en het Science Based Targets for Nature initiatief (SBTN).

Zodra die gegevens beschikbaar zijn, kunnen we doelen stellen om de impact te verminderen. Dit doen we door engagement, stemmen en ESG-integratie. Tot slot kunnen we bedrijven die een onevenredig grote negatieve impact hebben op biodiversiteit, door bijvoorbeeld ontbossing, bodemuitputting of milieuvervuiling, uitsluiten. Onze doelen zullen aansluiten bij het nieuwe ‘Global Biodiversity Framework’ dat vastgesteld zal worden op de COP15 Convention on Biological Diversity in het najaar van 2022.

Krachten bundelen met onze klanten

De grootste impact op biodiversiteit realiseert Achmea IM door verder te kijken dan onze eigen beleggingsfondsen. De beleggingsportefeuilles van onze (fiduciaire) klanten, veelal pensioenfondsen, hebben gezamenlijk een aanzienlijk vermogen. Daarom vinden we het belangrijk om onze klanten ook tot actie te bewegen op dit onderwerp. Dit doen we door hen te informeren over risico's van biodiversiteitsverlies en de mogelijkheden om deze risico's te beperken via de beleggingen. Daarvoor organiseren we kennissessies en helpen we klanten met het opstellen van beleid op biodiversiteit en het inzetten van specifieke acties. Dit kan het uitvoeren van engagement zijn, maar ook het aansluiten bij initiatieven om impact te meten.

Het merendeel van onze klanten zet zich al in voor de naleving van internationale normen op het gebied van biodiversiteit via engagement en uitsluitingen. Ook spreken sommige klanten concrete maatregelen af voor de vastgoedportefeuille, zoals het aanleggen van groene daken die bijdragen aan de biodiversiteit. Tot slot onderzoeken we samen met onze klanten de mogelijkheden om als belegger bij te dragen aan versterking van biodiversiteit via investeringen.

Intensievere dialoog met risicosectoren

Achmea IM is overtuigd van de kracht van engagement om materiële thema's te adresseren en tijdsgebonden doelen te stellen. In onze engagementactiviteiten vragen wij ondernemingen zichtbare stappen te zetten binnen 3 jaar. Onze engagement [guidelines](#) met voorwaarden op het gebied van biodiversiteit vormen hiervoor de leidraad.

Begin 2021 startte Achmea IM een engagementprogramma voor behoud van biodiversiteit. Op basis van onderzoek naar biodiversiteitsverlies, hebben we ondernemingen in de landbouwketen gekozen voor deze dialoog. Uit onze beleggingsportfoli'o's hebben we zeven Noord-Amerikaanse voedingsmiddelenproducenten en supermarktketens geselecteerd. We verwachten van deze ondernemingen dat zij hun (mogelijke) negatieve impact én afhankelijkheid van biodiversiteit in kaart brengen en dat ze aan de slag gaan om verlies van biodiversiteit te stoppen.

Bij de engagements over biodiversiteit trekken we ook op met andere beleggers. Bijvoorbeeld via de IMVO-convenanten voor verzekeraars en pensioenfondsen. In samenwerking met Actiam en andere institutionele beleggers spreken we met ondernemingen over het gebruik van satellietbeelden in de strijd tegen ontbossing. Ook steunt Achmea IM internationale engagement initiatieven van [FAIRR](#) en [Ceres](#). In het kader van engagement over plastic hebben we ons actief ingezet voor een [VN-verdrag](#) om vervuiling door plastic aan te pakken.

Tot slot blijven we natuurlijk scherp op de naleving van internationale normen op het gebied van biodiversiteit. Dit is bijvoorbeeld de Verklaring van Rio inzake Milieu en Ontwikkeling (1992), maar ook de SDGs (zoals SDG12 verantwoorde productie en consumptie en SDG15 over leven op land). Achmea IM gaat waar mogelijk eerst het gesprek aan met schenders van deze normen. Als we geen kans zien op verbetering, beleggen we niet langer in deze bedrijven.

Ontbossing gebeurt op grote schaal voor de productie van palmolie en soja.

Beleggen voor biodiversiteitsbehoud in de praktijk

Thema's klimaat en water versterken biodiversiteitsambitie

Onze inzet op de twee ambitie-thema's Klimaat en Water dragen bij aan het behoud van biodiversiteit. Om klimaatverandering te beperken heeft Achmea IM al [concrete doelen gesteld](#). Zo willen wij de CO₂-voetafdruk van onze beleggingen in 2030 met 50% reduceren ten opzichte van 2020. We zetten ook engagement en stemmen in om dit doel te bereiken. Ook over de risico's rond het tekort of juist het teveel aan water (overstromingsrisico's) voeren we engagement met ondernemingen. In samenwerking met het WNF en Deltares hebben we deze risico's in [een rapport](#) in kaart gebracht. We zullen deze drie thema's nog nadrukkelijker in samenhang bekijken en zorgen dat onze inzet op elk van deze thema's elkaar verder versterkt.

ESG-integratie van biodiversiteit in aandelenfondsen

Binnen ons Global Multifactor fonds en Global Core Equity fonds wordt via het thema Natuur & Milieu aandacht besteed aan biodiversiteit. We hebben hiervoor een eigen score samengesteld, waarin biodiversiteit een onderdeel uitmaakt. De portefeuille moet een verbetering realiseren op deze score ten opzichte van de benchmark.

Green bonds voor biodiversiteitsbehoud

Het Achmea Euro Green Bond Fund draagt bij aan het voorkomen en aanpassen aan klimaatverandering: één van de oorzaken van het verlies aan biodiversiteit. We kijken naar de mogelijkheid om specifieke bonds op het gebied van biodiversiteit op te nemen, de criteria op biodiversiteit in de EU-taxonomie helpen ons daarbij.

Voor meer informatie:**[Investment Highlights, Investment Letter en whitepapers](#)**

Wekelijks publiceert ons Investment Strategy team de Investment Highlights met daarin een analyse van de ontwikkeling op de financiële markten. Met onze Investment Letters blijft u op de hoogte van onze visie en van marktontwikkelingen.

[Achmea IM podcasts](#)

Ook te beluisteren op uw favoriete podcast-app, zoekwoord: Achmea Investment Management.

[Achmea IM op youtube](#)

Hier vindt u heldere video's met informatie over de implicaties van het pensioenakkoord, maatschappelijk verantwoord beleggen, risicomangement en het selecteren van de best-passende externe managers.

[Achmea IM op LinkedIn](#)

Volg ons LinkedIn-kanaal voor updates.

www.achmeainvestmentmanagement.nl/institutioneel

E-mail: achmeaim@achmea.nl

Contact:

Neem contact op met uw contactpersoon bij Achmea Investment Management.
Of met Jeroen van Rumund, Business Development Director, Jeroen.van.Rumund@Achmea.nl, +31 6 224 559 26.
Of met Ivo van der Veen, Business Development Director, Ivo.van.der.Veen@achmea.nl. +31 6 535 987 24

Disclaimer

Achmea Investment Management B.V. ("Achmea IM") heeft de informatie in dit document met zorg samengesteld. Deze informatie is alleen bestemd voor gekwalificeerde beleggers en/of professionele beleggers zoals bedoeld in de Wet op het financieel toezicht ("Wft"). Dit document is of bevat (i) geen aanbod of uitnodiging om financiële instrumenten te kopen, te verkopen of te verhandelen (in de zin van 1:1 Wft), (ii) geen beleggingsaanbeveling of beleggingsadvies (in de zin van 1:1Wft), en (iii) geen juridisch of fiscaal advies. Raadpleeg in voorkomende gevallen een juridisch of fiscaal adviseur. Achmea IM raadt u af een (beleggings)beslissing uitsluitend te baseren op de in dit document opgenomen informatie. Achmea IM is niet aansprakelijk voor schade die het gevolg is van een dergelijke (beleggings) beslissing. De informatie in dit document is (mede) gebaseerd op informatie die Achmea IM van betrouwbaar geachte informatiebronnen heeft verkregen. Achmea IM garandeert niet de betrouwbaarheid van die bronnen en de juistheid en volledigheid van de van die bronnen verkregen informatie. De informatie in dit document is puur informatief en u kunt daaraan geen rechten ontleen. Alle informatie is een momentopname, tenzij uitdrukkelijk anders is aangegeven. Het verstrekken van dit document na de oorspronkelijke publicatiedatum is geen garantie dat de hierin opgenomen informatie op die latere datum nog juist en volledig is. Achmea IM heeft het recht om deze informatie zonder aankondiging te wijzigen. Het noemen van rendementen op beleggingen in dit document dient uitsluitend als uitleg en toelichting. Achmea IM spreekt daarmee geen verwachting uit over het rendement of koersverloop van die beleggingen. De waarde van uw belegging kan fluctueren en in het verleden behaalde resultaten bieden geen garantie voor de toekomst. De informatie in dit document is gebaseerd op door Achmea IM gemaakte aannames. Het is mogelijk dat andere aannames worden gemaakt dan de door Achmea IM gemaakte aannames. De door Achmea IM getrokken conclusies zijn daarom niet noodzakelijkerwijs juist en/of volledig. U mag de informatie in dit document alleen voor eigen persoonlijk gebruik kopiëren. Informatie over de beleggingsinstellingen van Achmea IM kan een publicitaire mededeling bevatten. Raadpleeg het prospectus van de beleggingsinstellingen op www.achmeainvestmentmanagement.nl voordat u een beleggingsbeslissing neemt. U mag de informatie niet overnemen, vermenigvuldigen, distribueren of openbaren zonder schriftelijke toestemming van Achmea IM. Alle informatie (teksten, foto's, illustraties, grafisch materiaal, handelsnamen, logo's, woord-en beeldmerken) blijft eigendom van of in licentie bij Achmea IM en wordt beschermd door auteursrecht, merkenrecht en/of intellectueel eigendomsrecht. Er worden geen rechten of licenties overgedragen bij gebruik van of toegang tot deze informatie. Uitgegeven door: Achmea Investment Management B.V., statutair gevestigd te Zeist en kantoorhoudende te Zeist (Handelsregister nr. 18059537). Achmea IM is geregistreerd bij de Autoriteit Financiële Markten ("AFM") in Amsterdam als een beheerder van beleggingsinstellingen als bedoeld in artikel 2:65a Wft en is onder deze vergunning bevoegd tot het verlenen van de beleggingsdiensten als opgenomen in het door de AFM gehouden register.